C/2024/7390

6.12.2024

Samenvatting van het besluit van de Commissie

van 9 juni 2023

waarbij een concentratie verenigbaar wordt verklaard met de interne markt En de werking van de EER-Overeenkomst

(Zaak M.10433 – VIVENDI / LAGARDERE)

(Kennisgeving geschied onder nummer C (2023) 3717)

(Slechts de tekst in de Franse taal is authentiek)

(C/2024/7390)

Op 9 juni 2023 heeft de Commissie in een concentratiezaak een besluit vastgesteld op grond van Verordening (EG) nr. 139/2004 van de Raad van 20 januari 2004 betreffende de controle op concentraties van ondernemingen ([1])*, en met name artikel 8, lid 2, van die verordening. Een niet-vertrouwelijke versie van de volledige tekst van het besluit is in het Frans te vinden op de website van het directoraat-generaal Concurrentie op het volgende adres: https://competition-cases.ec.europa.eu/search.*

1. DE PARTIJEN

(1) In het bijgevoegde besluit wordt verklaard dat de overname van het geheel van Lagardère S.A. ("**Lagardère**" of "**Doel**", Frankrijk) door het concern Vivendi S.E. ("**Vivendi**" of de "**Aanmeldende Partij**", Frankrijk) (gezamenlijk de "**Partijen**") door middel van een openbaar overnamebod ("**Transactie**") verenigbaar is met de interne markt en de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte ("**EER-Overeenkomst**"), overeenkomstig artikel 2, lid 2, en artikel 8, lid 2, van Verordening (EG) nr. 139/2004 van de Raad ("**concentratieverordening**") en artikel 57 van de EER-Overeenkomst.

(2) **Vivendi** is een beursgenoteerde vennootschap met zetel in Frankrijk. De vennootschap heeft uitsluitende zeggenschap over het concern Vivendi, dat voornamelijk actief is op het gebied van i) televisie, ii) het aanbieden van diensten voor de aankoop van advertentieruimte, iii) het uitgeven van videospelletjes voor mobiele telefoons, iv) de pers (met name via de tijdschriften *Gala* en *Voici*), v) de uitgeverij (via het concern Editis), vi) het aanbieden en hosten van videomateriaal op internet, vii) podiumkunsten en viii) de verkoop van plaatsbewijzen. Het concern Vivendi staat zelf onder uitsluitende zeggenschap van het concern Bolloré, dat 29,5 % van het kapitaal en 29,7 % van de stemrechten van Vivendi bezit.

(3) **Lagardère** is een beursgenoteerde vennootschap met zetel in Frankrijk. De vennootschap is de moedermaatschappij van het Lagardère-concern, dat voornamelijk actief is in de sectoren i) uitgeverij (via haar dochteronderneming Lagardère Publishing, waarbinnen Hachette Livres goed is voor alle uitgeverijactiviteiten), ii) retail travel, iii) audiovisueel, iv) pers (met name via het tijdschrift Paris Match) en media (met inbegrip van reclame) en v) podiumkunsten en amusement en vi) verkoop van plaatsbewijzen. Lagardère staat onder zeggenschap van geen enkele aandeelhouder in de zin van de controle op concentraties.

2. DE TRANSACTIE

(4) Op 24 oktober 2022 heeft de Europese Commissie (de "**Commissie**") overeenkomstig artikel 4 van de concentratieverordening een aanmelding van een voorgenomen concentratie ontvangen, waarin is meegedeeld dat Vivendi (Frankrijk) voornemens is door middel van een openbaar overnamebod uitsluitende zeggenschap over het geheel van Lagardère (Frankrijk) te verkrijgen in de zin van artikel 3, lid 1, punt b), van de concentratieverordening.

(5) Bij besluit van 30 november 2022 heeft de Commissie vastgesteld dat de transactie ernstige twijfels deed rijzen ten aanzien van de verenigbaarheid ervan met de interne markt en heeft zij de procedure van artikel 6, lid 1, punt c), van de concentratieverordening ingeleid. De Commissie heeft de aanmeldende partij op 22 februari 2023 een mededeling van punten van bezwaar toegezonden.

([1]) PB L 24 van 29.1.2004, blz. 1.

(6) Op 5 april en 12 april 2023 heeft de aanmeldende partij overeenkomstig artikel 8, lid 2, van de concentratieverordening verbintenissen ingediend om de door de Commissie vastgestelde mededingingsbezwaren weg te nemen.

3. DE MARKTEN WAAROP DE TRANSACTIE VOORNAMELIJK BETREKKING HEEFT

(7) Hoewel de transactie gevolgen heeft voor een bepaald aantal relevante markten, heeft de Commissie haar bezorgdheid geuit over de volgende product- en geografische markten ("**betrokken markten**"):

inzake de uitgeverij:

(a) de primaire markten voor de verwerving van de rechten voor uitgaven in de Franse taal, die afhankelijk zijn van de vraag of het werk oorspronkelijk in het Frans of in een vreemde taal is gesteld, en van de vraag of het werk behoort tot de categorie algemene literatuur of tot de categorie jeugdliteratuur, beide met een wereldwijd bereik,

(b) de secundaire markt voor de verwerving van de rechten voor de uitgave van pockets in de Franse taal in de categorie algemene literatuur, met een wereldwijd bereik,

(c) de markten voor de levering van verspreidingsdiensten voor rekening van derde uitgevers, die afhankelijk zijn van het soort wederverkoper, en de markt voor de levering van distributiediensten voor rekening van derde uitgevers, met in beide gevallen een bereik over een gebied dat overeenkomt met het Franstalige deel van de Europese Unie, waaronder Frankrijk, België en Luxemburg, en

(d) de markten voor de verkoop van boeken aan wederverkopers, die afhankelijk zijn van het soort wederverkoper en de categorie boeken, met een bereik over een gebied dat overeenkomt met het Franstalige gebied van de Europese Unie, waaronder Frankrijk, België en Luxemburg (met uitzondering van schoolboeken met een landelijk bereik);

inzake de pers:

(e) de markt voor lezers van de boulevardpers met landelijk bereik, die heel het Franstalige grondgebied bestrijkt.

4. BEOORDELING VANUIT HET OOGPUNT VAN CONCURRENTIE

(8) Uit het diepteonderzoek is vast komen te staan dat de transactie een aantal horizontale effecten heeft op de betrokken markten. De volgende paragrafen geven een overzicht van de belangrijkste conclusies van de Commissie.

4.1. Uitgeverij

(9) Voordat het boek de lezer bereikt, doorloopt het in het algemeen een aantal stadia die samen de "boekenketen" vormen, waarbij van oudsher diverse partijen zijn betrokken, te weten de uitgever, de verspreider, de distributeur en de wederverkopers. Uit het onderzoek van de Commissie is gebleken dat, afgezien van de plaats van de partijen in elk stadium van de boekenketen, deze verschillende schakels sterk afhankelijk zijn van elkaar en dat die dynamiek in aanmerking moet worden genomen in de mededingingsbeoordeling.

4.1.1. *Vaststelling van het bestaan van een significante belemmering voor daadwerkelijke mededinging als gevolg van niet aan coördinatie toe te schrijven horizontale effecten op de markten voor de verwerving van rechten van uitgave wereldwijd*

(10) Uit het onderzoek door de Commissie blijkt dat de gefuseerde entiteit, waarin de uitgeverijen van Hachette en Editis zijn samengebracht, een significante positie zou innemen op de primaire markten voor de verwerving van rechten voor het uitgeven in het Frans van algemene en jeugdliteratuur die oorspronkelijk in het Frans of in een vreemde taal is geschreven. Uit de analyse door de Commissie is gebleken dat de nieuwe entiteit na de transactie ten opzichte van haar concurrenten een aantal concurrentievoordelen zal genieten die haar nog aantrekkelijker zullen maken voor auteurs, dankzij haar verspreidings- en distributiemogelijkheden, aanbod van multimediadiensten en financiële slagkracht. Dat de gefuseerde entiteit de primaire rechten kan verwerven voor het uitgeven van de lonendste auteurs, zou een negatief effect hebben op concurrerende uitgevers, doordat hun een belangrijke inkomstenbron zou worden ontnomen. Door hun continuïteit in gevaar te brengen, zou de transactie vervolgens leiden tot een kleiner aantal uitgevers van boeken. Bovendien zou de nieuwe entiteit de contractuele voorwaarden van de auteurs kunnen afzwakken, omdat er met het wegvallen van een belangrijke concurrentiefactor onvoldoende vergelijkbare alternatieven op deze markten zouden zijn.

(11) Uit de analyse van de Commissie is ook gebleken dat de nieuwe entiteit aanzienlijke afnemersmacht zou hebben op de secundaire markt voor de verwerving van rechten voor het uitgeven van algemene literatuur. Die afnemersmacht zou met name te danken zijn aan de onmisbare aard van de pocketcollecties en zou worden versterkt door haar financiële armslag en aantrekkingskracht, gezien het feit dat de entiteit verticaal is geïntegreerd en deel uitmaakt van een conglomeraat. Derhalve vreest de Commissie dat de nieuwe entiteit na de transactie met haar versterkte marktmacht minder gunstige contractuele voorwaarden zou kunnen opleggen aan haar primaire concurrerende uitgevers.

4.1.2. *Vaststelling van het bestaan van een significante belemmering voor daadwerkelijke mededinging als gevolg van horizontale effecten op de markten voor de levering van verspreidingsdiensten voor rekening van derden, afhankelijk van het soort wederverkoper, en op de markt voor de distributie van boeken voor rekening van derden*

(12) In haar analyse heeft de Commissie vastgesteld dat de partijen naaste concurrenten van elkaar zijn in de levering van diensten op het gebied van de verspreiding en distributie van boeken, met gecombineerde marktaandelen van meer dan 50 %. Deze markten worden tevens gekenmerkt door hoge drempels voor toetreding en uitbreiding, terwijl de afnemers van de partijen vanwege de aard van deze activiteiten in beperkte mate tegenwicht kunnen bieden.

(13) Uit de analyse door de Commissie is naar voren gekomen dat de gefuseerde entiteit met de transactie een machtspositie zou verwerven op de markten voor de levering van verspreidings- en distributiediensten in het Franstalige deel van de Europese Unie. Aangezien deze markten vragen om de inzet van aanzienlijke financiële en logistieke middelen, lijkt toetreding door andere concurrenten na de transactie weinig aannemelijk. Als gevolg daarvan zou de gefuseerde entiteit na de transactie een zodanige marktpositie en marktmacht hebben dat haar concurrenten geen daadwerkelijke concurrentiedruk op haar zouden kunnen uitoefenen, doordat zij gering in aantal en kleiner in omvang zijn.

4.1.3. *Vaststelling van het bestaan van een significante belemmering voor daadwerkelijke mededinging als gevolg van niet aan coördinatie toe te schrijven horizontale effecten op de markten voor de verkoop van boeken, die afhankelijk zijn van het soort wederverkoper en de categorie van de betrokken boeken*

(14) Uit de analyse door de Commissie is gebleken dat als gevolg van de transactie in alle belangrijke categorieën boeken twee van de belangrijkste marktspelers worden samengebracht en er op al deze markten een leidende positie ontstaat of wordt versterkt. Het aandeel van de nieuwe entiteit zal op de meeste markten voor de verkoop van boeken ten minste twee keer zo groot zijn als dat van haar grootste rivaal.

(15) Uit het onderzoek van de Commissie is gebleken dat veel van de huidige concurrenten van de partijen nu al beperkt in staat zijn daadwerkelijk te concurreren met de nieuwe entiteit en dat die situatie door de transactie nog zal verergeren. Bovendien zal er onvoldoende sprake zijn van tegenwicht aan vraagzijde. Daardoor kan de onderhandelingspositie van boekhandelaren, klanten van de gefuseerde entiteit, alleen maar verslechteren. Voor boekhandelaren zou het heel lastig onderhandelen zijn als de marktvoorwaarden verslechteren, terwijl het voor de gefuseerde entiteit gemakkelijker zal zijn haar titels op te leggen en boekhandelaren te verplichten zich vast te leggen op hoeveelheden of plaatsingen als ze extra kortingen willen.

(16) De transactie zou dus kunnen leiden tot een verlaging van de korting voor boekhandelaren en een verhoging van de boekenprijs voor de eindgebruiker.

4.2. **Pers**

4.2.1. *Vaststelling van het bestaan van een significante belemmering voor daadwerkelijke mededinging als gevolg van niet aan coördinatie toe te schrijven horizontale effecten op de markt voor de lezers van de boulevardpers*

(17) De nieuwe entiteit zou een groot gecombineerd marktaandeel hebben gehad op de markt voor lezers van boulevardbladen.

(18) Uit het marktonderzoek onder lezers van boulevardbladen, concurrerende tijdschriften en adverteerders in boulevardbladen blijkt dat het tijdschrift *Paris Match* concurreert binnen het boulevardsegment, met *Gala* als zeer naaste concurrent, gezien zijn positie in een hoog marktsegment ten opzichte van de traditionele boulevardbladen, en *Voici* als slechts een naaste concurrent. Tijdschriften met politieke en algemene informatie zijn slechts verre concurrenten, en dan alleen voor het blad *Paris Match*. Deze uitkomsten zijn bevestigd door de analyse van de prijzen door de Commissie, de analyse van het bereik in de afgelopen drie jaar en interne documenten van de partijen waaruit blijkt dat zij elkaars tijdschriften nauwlettend en systematisch in de gaten houden.

(19) Op de aldus gedefinieerde markt van de boulevardpers hadden de partijen in de afgelopen drie jaar een marktaandeel van [50-60] % of meer, in een bijzonder geconcentreerde markt, aangezien zij te maken hadden met drie concurrerende groepen op de tijdschriftenmarkt voor lezers van boulevardbladen.

(20) Naast het feit dat de tijdschriften nauwe concurrenten van elkaar zijn, is uit het marktonderzoek bovendien komen vast te staan dat er na de transactie niet meer voldoende spelers op de markt in staat zouden zijn genoeg concurrentiedruk uit te oefenen om de druk te compenseren die door de tijdschriften van de partijen onderling wordt uitgeoefend.

(21) Verder is uit het marktonderzoek door de Commissie gebleken dat de markt voor lezers van boulevardbladen wordt gekenmerkt door hoge toetredingsdrempels vanwege hoge operationele kosten en een trendmatige daling in de verspreiding.

(22) In dit verband heeft de Commissie in haar analyse aangetoond dat de transactie zou leiden tot een machtspositie voor de gefuseerde entiteit en tot de verdwijning van belangrijke concurrentiedruk op de markt voor boulevardbladen. Met name zou de transactie tot gevolg kunnen hebben dat tijdschriften vaker en sterker in prijs zullen stijgen, dat de partijen zich minder zullen inspannen om de kwaliteit van hun tijdschriften te verhogen of dat de boulevardpers redactioneel minder divers zal worden.

4.3. **Conclusie**

(23) In het besluit wordt derhalve geconcludeerd dat de transactie een daadwerkelijke mededinging op een wezenlijk deel van de interne markt op significante wijze zou belemmeren in de zin van artikel 2, lid 3, van de concentratieverordening.

5. **DOOR DE PARTIJEN INGEDIENDE VERBINTENISSEN**

5.1. **Aanvankelijke verbintenissen**

(24) Op 15 december 2022 heeft de aanmeldende partij als verbintenis voorgesteld Editis af te stoten via een gemengde regeling waarbij Vivendi aan haar aandeelhouders Editis-aandelen uitkeert in de vorm van interimdividend in natura, gevolgd door de onderhandse verkoop door het concern Bolloré (aandeelhouder met zeggenschap over Vivendi met een belang van 29,46 %) van haar deelneming in Editis aan een onafhankelijke derde.

(25) Op 14 februari 2023 heeft de aanmeldende partij als nieuwe verbintenis de afstoting van Editis via een soortgelijke regeling voorgesteld. De aan de referentieaandeelhouder te verkopen tranche was echter belangrijker dan die in het kader van de verbintenissen van 15 december 2022 want de verkrijger van de tranche zou dan vanaf het moment van de notering 37,06 % van het kapitaal van Editis bezitten, wat overeenkomt met de 29,46 % waarbij de eigen aandelen van Vivendi werden opgeteld.

(26) In haar mededeling van punten van bezwaar heeft de Commissie geoordeeld dat, vergeleken met de verkoop van 100 % van het kapitaal van Editis aan een geschikte koper, de voorgestelde procedure voor notering-uitkering complexer was, risico's inhield voor de uitvoering en gepaard ging met onzekerheden en risico's ten aanzien van i) de duurzame aard van de zeggenschap van de koper van de tranche, ii) de levensvatbaarheid en het concurrentievermogen van Editis op de lange termijn, iii) de prikkels om de verkochte activiteit te ontwikkelen, iv) het vermogen de verkochte activiteit te ontwikkelen, en v) de banden tussen de verkochte activiteit en de aanmeldende partij.

(27) Bovendien hadden de voorgestelde verbintenissen geen betrekking op de markt voor boulevardbladen.

(28) De Commissie heeft daarom geoordeeld dat de aanvankelijke verbintenissen geen volledige oplossing boden voor de mededingingsbezwaren.

5.1. **Herziene verbintenissen**

(29) Om de vastgestelde bezwaren ten aanzien van de mededinging op de betrokken markten weg te nemen, heeft de aanmeldende partij op 5 en 12 april 2023 de hieronder beschreven verbintenissen ingediend.

5.1.1. *Afstoting van Editis*

(30) De herziene verbintenissen houden in dat 100 % van het kapitaal van Editis wordt verkocht aan een geschikte koper.

(31) Voorts verbindt de aanmeldende partij zich ertoe de transactie pas uit te voeren nadat zij de overeenkomst tot verkoop van Editis heeft gesloten en de Commissie de koper en de verkoopvoorwaarden heeft goedgekeurd.

(32) De aanmeldende partij verbindt zich er tevens toe niet actief te werven onder i) de derde uitgevers waarvan Editis de verspreider en/of distributeur is, tot drie jaar na de afronding van de overname van Editis door de koper, ii) de auteurs die contractueel met Editis zijn verbonden door een uitgeversovereenkomst, tot drie jaar na de afronding van de overname van Editis door de koper, en iii) bestuurders van uitgevershuizen of uitgeversdivisies van Editis.

(33) De aanmeldende partij neemt verder alle nodige maatregelen om te waarborgen dat vertrouwelijke informatie over Editis niet door haar werknemers kan worden gebruikt ten voordele van Hachette Livres.

(34) Tot slot verbindt de aanmeldende partij zich ertoe Editis te verkopen aan een koper die onafhankelijk is van de partijen, die de financiële capaciteit en de prikkels biedt om de activiteit te ontwikkelen, die op het eerste gezicht geen aanleiding geeft tot mededingingsbezwaren of uitvoeringsrisico's, en die over gedegen ervaring in de uitgeverij- of mediasector beschikt.

5.1.2. *Afstoting van Gala*

(35) De herziene toezeggingen bestaan vervolgens in de verkoop van het blad *Gala*, dat wordt uitgegeven door Prisma Media, een volle dochteronderneming van Vivendi.

(36) De afgestoten activa omvatten *Gala*'s tijdschriften- en papiervoorraad, intellectuele-eigendomsrechten in verband met de exploitatie van *Gala*, digitale instrumenten, sociale netwerken, bestanden van actieve klanten en abonnees op gratis nieuwsbrieven, 56 vte's werkzaam als journalist of redactielid, evenals 65,6 vte's werkzaam in een ondersteunende functie.

(37) Tot de overgedragen activa behoren tevens de dienstenovereenkomsten die uitsluitend ten behoeve van Gala zijn gesloten. Voor de overeenkomsten die ook voor de andere tijdschriften van het concern Vivendi zijn gesloten, zullen overgangsdienstenovereenkomsten met een looptijd van twaalf maanden worden aangegaan.

(38) De verbintenissen omvatten voorts overgangsdienstenovereenkomsten met een looptijd van twaalf maanden voor i) de huisvesting van het personeel dat zorgdraagt voor de exploitatie van *Gala*, en ii) de kantoor- en IT-apparatuur in verband met de exploitatie van *Gala*, evenals overgangsdienstenovereenkomsten met een looptijd van 18 maanden voor de levering van operationele diensten, en met name de tijdelijke terbeschikkingstelling van de technologische omgeving, backoffice en managementinstrumenten.

(39) De aanmeldende partij verbindt zich ertoe dat de transactie pas zal worden uitgevoerd nadat de aanmeldende partij of de met de verkoop belaste gemachtigde de overeenkomst voor de verkoop van *Gala* heeft gesloten en de Commissie de koper en de verkoopvoorwaarden heeft goedgekeurd.

(40) Tot slot verbindt de aanmeldende partij zich ertoe *Gala* te verkopen aan een koper die onafhankelijk is van de partijen, die de financiële capaciteit en de prikkels biedt om de activiteit te ontwikkelen, die op het eerste gezicht geen aanleiding geeft tot mededingingsbezwaren en uitvoeringsrisico's, die over gedegen ervaring in de gedrukte en digitale media of in de gedrukte media beschikt, en ervan blijk geeft de specifieke kenmerken van de Franse markt goed te kennen en op die markt actief te kunnen zijn.

5.1.3. *Beoordeling van de ingediende verbintenissen*

(41) De Commissie heeft op 5 en 13 april 2023 twee raadplegingen met de betrokken marktdeelnemers gehouden over respectievelijk de verbintenissen in verband met de afstoting van Editis en de afstoting van *Gala*.

(42) De uitkomsten van de markttests waren over het algemeen positief wat betreft de reikwijdte, de levensvatbaarheid, het concurrentievermogen en de aantrekkelijkheid van de verbintenissen wat betreft de markten voor de uitgeverij en boulevardpers. Op basis van deze raadplegingen en de analyse door de Commissie van de definitieve verbintenissen, oordeelt de Commissie dat de voorgestelde verbintenissen volstaan om de bezwaren die als gevolg van de transactie zijn ontstaan op de betrokken markten, doeltreffend weg te nemen.

(43) De Commissie is met name van oordeel dat, als gevolg van de afstoting van 100 % van Editis aan een geschikte koper, de risico's en onzekerheden rond de verkoopregelingen via notering en uitkering zijn opgelost. De Commissie merkt op dat met de afstoting van het Editis-concern bijna alle overlappingen tussen de activiteiten van de partijen in de uitgeverijsector verdwijnen en dat de concurrentiedruk die Editis vóór de transactie uitoefende, uitvoerbaar en concurrerend kan worden gerepliceerd, zonder uitvoeringsrisico's.

(44) Daarnaast oordeelt de Commissie dat, als gevolg van de afstoting van het tijdschrift *Gala*, de reikwijdte van de definitieve verbintenissen op de markt van de boulevardpers voldoende is om het risico weg te nemen dat de transactie de daadwerkelijke mededinging op de markt voor lezers van boulevardbladen op significante wijze zou belemmeren. De Commissie is voorts van mening dat de definitieve verbintenissen betrekking hebben op het geheel aan materiële activa, immateriële activa, medewerkers en contracten dat nodig is om het concurrentievermogen en de levensvatbaarheid van *Gala* te waarborgen, en dat zij geen uitvoeringsrisico's inhouden.

(45) De Commissie is in haar besluit derhalve tot de conclusie gekomen dat, op basis van de door de aanmeldende partij voorgestelde verbintenissen, de aangemelde concentratie een daadwerkelijke mededinging op de betrokken markten niet zal belemmeren.

6. **CONCLUSIE**

(46) Om de bovengenoemde redenen luidt de conclusie van de Commissie dat, mits de door de partijen aangegane verbintenissen volledig worden nagekomen, de voorgenomen concentratie de daadwerkelijke concurrentie op de interne markt of een wezenlijk deel daarvan niet op significante wijze zal belemmeren.

(47) Derhalve moet de concentratie overeenkomstig artikel 2, lid 2, en artikel 8, lid 2, van de concentratieverordening en artikel 57 van de EER-Overeenkomst verenigbaar met de interne markt en de werking van de EER-Overeenkomst worden verklaard, onder de voorwaarden en verplichtingen die moeten waarborgen dat de betrokken ondernemingen de verbintenissen nakomen die zij jegens de Commissie zijn aangegaan.